

בעניין:

1. --- אלעודה, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
2. --- דלו, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
3. --- חמדאן, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
4. --- חמדאן, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
5. --- גאנם, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
6. --- גאנם, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
7. --- גאנם, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
8. --- גאנם, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
9. --- גשאט, ת"ז ---
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
10. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד תהילה מאיר ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317
דוא"ל: t.meir@hamoked.org.il

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

המשיב

תגובה מטעם העותרים

1. עניינה של העתירה במניעת הכניסה הגורפת של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023. בעתירה התבקש צו על תנאי שיורה למשיב ליתן טעם "מדוע לא יבוטלו, או לכל הפחות יצומצמו למידה סבירה, ההגבלות הגורפות המוטלות על כניסתם של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023".
2. כמפורט בעתירה, עם פרוץ המלחמה ביום 7.10.2023, המשיב החליט למנוע באופן גורף מכלל בעלי היתרי הכניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים להיכנס למרחב התפר בהתאם להיתריהם. מספר קטן של חקלאים העוסקים בעבודה חקלאית יומיומית הוחרגו מהאיסור הגורף האמור וקיבלו היתרים מסוג "צרכים אישיים" על אף מניעת הכניסה הכללית למרחב התפר, אך מדובר במיעוט זניח מקרב

- החקלאים, ואילו הרוב המכריע של בעלי האדמות, של בני המשפחות של בעלי האדמות ושל העובדים המסייעים בעיבוד האדמות, מנועים מלגשת לאדמות שבמרחב התפר מאז יום 7.10.2023 ועד היום.
3. העתירה הוגשה ביום 23.5.2024. ביום 25.6.2024 הוגשה תגובה מקדמית, בה נמסר כי המשיב החליט ביום 29.5.2024 כי "תתאפשר כניסה הדרגתית ומבוקרת של חקלאים למרחב התפר בגזרת אפרים ומנשה" (סעיף 14). על פי התגובה המקדמית, בפועל הוחלט על פתיחתם של חמישה שערים חקלאיים החל מיום 23.6.2024, לצורך מעברם של כ-500 חקלאים העוסקים בעבודה חקלאית יומיומית. באשר להמשך המתווה האמור, הוחלט לשוב ולקבל החלטות בעניין בכל מספר שבועות.
4. ביום 2.7.2024 הוגשה תגובה מטעם העותרים לתגובה המקדמית, ובה הוסבר כי התרת כניסתם של מספר קטן של חקלאים העוסקים בעבודה חקלאית יומיומית למרחב התפר אינה מייצרת את העתירה. העתירה עוסקת בעצם האיסור הגורף על בעלי האדמות שבמרחב התפר ועל העובדים החקלאיים המסייעים להם בעיבוד האדמות להיכנס למרחב התפר. בקשתם של העותרים היא שאיסור זה יבוטל או יצומצם, ולא שיוגדל מספר החקלאים המותרים מהאיסור הזה, בשל נסיבותיהם הייחודיות. בתגובה הודגש כי העתירה עצמה כבר מתייחסת לכך שישנם מספר קטן של חקלאים שעוסקים בעבודה חקלאית יומיומית ומותרים מההגבלה הכללית על כניסתם של חקלאים למרחב התפר, ומבהירה כי הסדר זה אינו מספק.
5. עוד הובהר בתגובת העותרים מיום 2.7.2024 כי מספר החקלאים שהוחלט לאפשר את כניסתם למרחב התפר בהתאם למתווה הנוכחי הוא זניח וחסר משמעות ביחס למספר החקלאים המקבלים בדרך כלל היתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים, וכי אפילו אם היה מתאפשר **למאה אחוז** מהחקלאים שמגדלים כל גידול אחר, מלבד עצי זית, להיכנס למרחב התפר, היה מדובר על הסדרת הגישה אל פחות מ-5% מהאדמות החקלאיות שבמרחב התפר.
6. בנוסף הוזכר בתגובת העותרים מיום 2.7.2024 כי כבר במסגרת ההליכים הקודמים שהתנהלו בנושא מניעת הכניסה למרחב התפר מאז יום 7.10.2023 (בג"ץ 7945/23 גאנס נ' **המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** ובג"ץ 8112/23 **רדואן נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**), המשיב הודיע בתגובתו המקדמית כי "בכל הנוגע לחקלאות הדורשת טיפול יום יומי, פועל המת"ק בהתאם לפניות שמתקבלות, להנפקת היתרים ל"צרכים אישיים" במקרים המתאימים ולאחר בחינה פרטנית, כפי שנעשה בעניינם של חלק מהעותרים בבג"ץ 8112/23" (סעיף 51). כלומר, כבר אז, בחודש נובמבר 2023, היתה אמורה להתאפשר כניסתם של חקלאים העוסקים בעבודה חקלאית יומיומית למרחב התפר.
7. ביום 3.7.2024 ניתנה החלטה המורה למדינה להגיש הודעת עדכון עד ליום 5.9.2024.
8. ביום 5.9.2024 הוגשה הודעת עדכון, במסגרתה עדכנה המדינה כי המשיב החליט ביום 24.7.2024 על פתיחתם של חמישה שערים חקלאיים נוספים במהלך חודש ספטמבר, אך בתחילת חודש ספטמבר המשיב החליט לדחות את פתיחתם של אותם חמישה שערים עד אחרי תקופת החגים היהודיים, וזאת בכפוף להערכת המצב הביטחוני באותה עת. כלומר, בפועל ה"הליך המדורג" שעליו הודיע המשיב לא התקדם ולו בשלב אחד מאז שהוגשה התגובה המקדמית בחודש יוני. במסגרת הודעת העדכון, המשיב ביקש להגיש הודעת עדכון נוספת "באשר להמשך מתווה פתיחת השערים", וזאת עד ליום 13.11.2024.
9. כפי שיפורט להלן, העותרים אינם רואים טעם בהגשתה של הודעת עדכון נוספת בנושא מתווה פתיחת השערים והם סבורים כי הדבר רק יעכב את בירור העתירה, ללא תכלית של ממש. בנוסף, העותרים מתנגדים ללוח הזמנים המוצע על ידי המשיב בהודעת העדכון שלו.

הסטת הדין בנושא מניעת הכניסה הגורפת למרחב התפר לנושא "מתווה פתיחת השערים"

10. כאמור לעיל, העתירה תוקפת את מדיניות המשיב, על פיה נמנעת באופן גורף כניסתם של חקלאים פלסטינים למרחב התפר מאז יום 7.10.2023, למעט מספר קטן של חקלאים שמוחרגים מאיסור זה, כיוון שהם עוסקים בעבודה חקלאית יומיומית.
11. מהתגובה המקדמית שהוגשה ביום 25.6.2024 עלה כי עד למועד הגשת התגובה המקדמית, לא חל כל שינוי במדיניות שנתקפה בעתירה, אלא רק חלה התקדמות ביישום של אותה המדיניות – החלו להיפתח חמישה שערים חקלאיים בגדר ההפרדה, על מנת שכ-500 חקלאים שעוסקים בעבודה חקלאית יומיומית יוכלו להיכנס למרחב התפר בפועל.
12. כמו בתגובה המקדמית, גם בהודעת העדכון של המשיב מיום 5.9.2024 אין כל עדכון בנושא האיסור הגורף על כניסתם של חקלאים למרחב התפר. המשיב עדכן בהודעת העדכון שלו רק לגבי הנפקתם של היתרים עבור החקלאים שהורשו לעבור בחמשת השערים שעל פתיחתם הודיע המשיב כבר בתגובתו המקדמית, ולגבי פתיחתם האפשרית של חמישה שערים חקלאיים נוספים לאחר תקופת החגים היהודיים. בהודעת העדכון אין זכר לשינוי כלשהו בתשתית הנורמטיבית הרלוונטית לעתירה ונראה כי לא חל שינוי בפקודת הסגר וכי האיסור הכללי על כניסתם של חקלאים למרחב התפר נותר על כנו, ללא כל שינוי. כל עוד לא יבוטל איסור זה, או לכל הפחות יצומצם באופן משמעותי, הבעיה שבגינה הוגשה העתירה לא תיפתר, אפילו אם ייפתחו כל השערים החקלאיים והעונתיים שבגדר ההפרדה.
13. על כן, העותרים אינם רואים כל טעם בהשעיית הביורור של העתירה לצורך קבלת עדכונים מהמשיב לגבי מתווה פתיחת השערים, כאשר המשיב לא הודיע על כוונה לבחון מחדש את האיסור הכללי על כניסתם של כלל החקלאים למרחב התפר.
14. כאמור, החקלאים העוסקים בעבודה חקלאית יומיומית מהווים מיעוט זעיר מקרב כלל החקלאים המעבדים אדמות במרחב התפר, כך שאפילו פתרון כל הבעיות הקיימות בנושא כניסתם של חקלאים אלו למרחב התפר יפתור רק חלק קטן מאוד מהבעיה שבגינה הוגשה העתירה.
15. מעבר לכך, ראש הקישור הפלסטיני בטולכרם, מר נצר מפלח, מסר למוקד להגנת הפרט כי בשיחות שניהל עם ראש המת"ק, ששמו אביתר, הוא ביקש שייפתחו השערים בגדר ההפרדה על מנת שהחקלאים יוכלו להיכנס למרחב התפר לצורך מסיק הזיתים וכן לצורך ניקוי האדמות והכנתן לקראת המסיק. מר מפלח מסר כי בסוף חודש אוגוסט 2024 גורמי המת"ק העלו הצעות לפתיחתם של שערים חקלאיים בעונת המסיק, אבל רק עבור חקלאים מעטים מאוד, וביקשו מהקישור הפלסטיני להכין רשימות של חקלאים בהתאם להצעות אלו. כך, למשל, מר מפלח ציין כי עבור שער עקאבה, החיילים ביקשו מהקישור הפלסטיני לגבש רשימה של חמישה חקלאים בלבד שיבקשו לעבור בשער זה. הקישור הפלסטיני התנגד להצעות האלה ועמד על כך שדרישתו היא שהשערים ייפתחו עבור כלל החקלאים המעבדים אדמות במרחב התפר, ולא רק עבור רשימות מצומצמות של חקלאים.
16. בשיחה נוספת שנערכה בין מר מפלח לבין ראש המת"ק בנושא ביום 10.9.2024, ראש המת"ק הציע שייפתחו שני שערים בלבד בנפת טולכרם, שער עקאבה ושער דיר אלגצון, וביקש ממר מפלח להעביר למת"ק רשימות של חמישה עד עשרה חקלאים בלבד עבור כל שער. מר מפלח סירב להצעה ואמר שמתווה כזה אינו מקובל ואינו מעשי. כמו כן, מר מפלח ציין כי הצעות דומות לאלה הועלו על ידי הצבא גם ביחס לנפות סלפית וקלקיליה.
17. כלומר, על פי דיווחיו של ראש הקישור הפלסטיני, גם אם ייפתחו שערים נוספים בגדר ההפרדה בעונת המסיק, רק חקלאים בודדים יוכלו לעבור בהם, וההשפעה של הדבר על הסוגיה בה עוסקת העתירה תהיה אפסית.

תצהיר של עובדת המוקד להגנת הפרט, גב' ניהאיה מג'דוב, אודות השיחות שניהלה עם ראש הקישור הפלסטיני מצורף ומסומן ת/1.

לוח הזמנים העולה מהודעת העדכון של המשיב

18. על פי הודעת העדכון של המשיב, הוחלט לדחות את פתיחתם של חמשת השערים החקלאיים הנוספים (בכפוף להערכת המצב הביטחוני) עד "לאחר תקופת החגים ולקראת תקופת המסיק" (סעיף 9), והמשיב ביקש להגיש הודעת עדכון נוספת בנושא עד ליום 13.11.2024.

19. תקופת החגים היהודיים מסתיימת לאחר חג שמחת תורה, שחל ביום 24.10.2024 – יום חמישי. יום העבודה הראשון שיחול לאחר סיומה של תקופת החגים, אם כן, הוא יום 27.10.2023. לאור זאת, ולאור העובדה שהמשיב מבקש לעדכן את בית המשפט הנכבד בהחלטתו עד ליום 13.11.2024 (בהנחה שלא יתבקשו ארכות בהמשך), סביר להניח שלא תתקבל החלטה חדשה על ידי המשיב לפני סוף חודש אוקטובר 2024. זאת בעוד שמהעותרים נמסר כי באזור בו מצויות האדמות שלהם, בצפון הגדה המערבית, עונת המסיק מתחילה בראשית חודש אוקטובר 2024, ואילו עונת המסיק של הזיתים המשמשים להכנת זיתים שחורים כבושים חלה כבר עכשיו, מאמצע חודש ספטמבר 2024 ועד לסופו. כידוע, עונת המסיק היא העונה הקריטית ביותר בכל השנה עבור החקלאים והחמצתה תפגע בהם בצורה הקשה ביותר. בנוסף העותרים הדגישו כי לאחר שנמנע מהחקלאים במשך קרוב לשנה לגשת לאדמותיהם ולבצע את העבודות החקלאיות הנדרשות, של חריש, ריסוס, ניכוש העשבים השוטים והקוצים וגיזום העצים, מצב האדמות החקלאיות שבמרחב התפר הוא קשה ביותר וכעת נדרשת עבודה רבה במיוחד, יותר מאי פעם, לצורך הכנת האדמות למסיק. כלומר, יש צורך דווקא בהקדמת המועד להתחלת עבודות המסיק, ולא בדחייתו, ודאי לא עד לעיצומו של חודש נובמבר 2024. על כן, העותרים מתנגדים גם לבקשת המשיב להגיש הודעת עדכון נוספת עד ליום 13.11.2024.

20. לאור האמור לעיל, העותרים מבקשים שייקבע דיון בעתירה בהקדם ושבית המשפט הנכבד יורה למשיב להגיש התייחסות משלימה, בנושא כניסתם של כלל החקלאים למרחב התפר ובנושא פתיחת השערים לצורך המסיק, לקראת מועד הדיון.

22 בספטמבר 2024.

תהילה מאיר, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 125523]